

4. Галицька Р. Р. Релігійно-духовний дискурс жіночої поезії 60-х років ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.01 «Українська література» / Р. Р. Гайдук. – Івано-Франківськ, 2008. – 24 с.
5. Гапеева І. М. Засоби психолінгвістичного впливу поезії шістдесятників на реципієнтів / І. М. Гапеева // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – 2012. – Том 25 (64). – № 1. – Часть 1. – С. 265–269.
6. Гришина С. В. Публіцистика Івана Світличного / С. В. Гришина // Культура народів Причорномор'я. – № 26. – Сімферополь, 2001. – С. 129–132
7. Дейк ван Т. А. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А. ван Дейк. – Б. : БГК им. И. А. Бодуэна де Куртенэ, 2000. – 308 с.
8. Задорожна О. М. Концепт «ЧАС» в українській поетичній мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01. «Українська мова» / О. М. Задорожна. – К., 2008. – 18 с.
9. Касян Л. Г. Осмислення феномену шістдесятництва у автобіографічно-мемуарному дискурсі українських шістдесятників / Л. Г. Касян // Українська культура та ментальність. Самобутність в умовах глобалізації : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (26–28 січня 2012 р., Сімферополь–Ялта). – Сімферополь: Кримський інститут бізнесу УЕУ, 2012. – С. 234–236.
10. Касян Л. Г. Явище інтертекстуальності в автобіографічно-мемуарному дискурсі українських шістдесятників / Л. Г. Касян // Науковий вісник Миколаївського державного університету : Збірник наукових праць. – Т. 4. – Вип. 8. – Філологічні науки. – Миколаїв : МНУ, 2011. – С. 35–41.
11. Краснікова В. Концепт Україна в поезії В. Стуса / В. Краснікова // Актуальні проблеми української літератури і фольклору : наук. зб. – Вип 12. – Донецьк : Норд-Прес, 2008. – С. 107–114.
12. Лисенко Л. Образна система публіцистики Євгена Сверстюка як концептуальна картина світу / Л. Лисенко // Рідний край : Альманах Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. – 2010. – № 1(21). – С. 75–79.
13. Манюх Н. Б. Особливості функціонування художніх антропонімів у прозі В. Дрозда / Н. Б. Манюх // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2011. – № 3. – С. 56–59.
14. Мішук У. Поетичний світ шістдесятників: проблема дискурс-аналізу / Уляна Мішук // Лінгвістичні студії. – 2009. – Вип. 19. – С. 204–208.
15. Никитина С. Е. Экспериментальный системный толковый словарь стилистических терминов. Принципы составления и избранные словарные статьи / С. Е. Никитина, Н. В. Васильева. – М., 1996. – 172 с.
16. Райбедюк Г. Дисидентський дискурс в українському літературному процесі 60–80-х років ХХ століття / Г. Райбедюк // Бахмутський шлях. – 2010. – № 1/2. – С. 153–160.
17. Секо Я. Історичний дискурс українських шістдесятників / Я. Секо // Україна – Європа – Світ : міжнародний збірник наукових праць. – Вип. 5, ч. 1. – Тернопіль, 2010. – С. 126–133.
18. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: аберация явища у постмодерному прочитанні / Л. Тарнашинська // Слово і час. – 2006. – № 3. – С. 59–71.
19. Трифонов Р. А. Слово на перетині ідіолектів: інтертекстуальний і метамовний аспекти (на матеріалі спогадів Михайлини Коцюбинської) // Філологічні студії: Наук. вісник Криворізького держ. пед. ун-ту. – 2011. – Вип. 6, ч. 2. – С. 215–222.
20. Цапок О. М. Мовні засоби репрезентації концепту КРАСА в поезії українських шістдесятників: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01. «Українська мова» / О. М. Цапок. – Одеса, 2004. – 18 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Альона Задорожна – аспірант кафедри української мови Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.

Наукові інтереси: мова мемуаристики українських шістдесятників, стилістика, когнітивна лінгвістика.

УДК 811.111'42:791.43

КОГНІТИВНО-СЕМІОТИЧНІ МЕХАНІЗМИ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТУ КРУПНОГО ПЛАНУ В АНГЛОМОВНІЙ ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПРОЗІ ХХ – ХХІ СТОЛІТЬ ТА ЇЇ ЕКРАНІЗАЦІЯХ: ПРОЦЕДУРИ АНАЛІЗУ

Тетяна ЛУК'ЯНЕЦЬ (Київ, Україна)

У статті розкрито когнітивно-семіотичні механізми створення ефекту крупного плану через характеристику процедури їх аналізу на етапі реконструкції з урахуванням когнітивно-поетологічної специфіки породження цього ефекту в англійській психологічній прозі ХХ–ХХІ століть та її екранізаціях. Встановлено розбіжності у застосуванні процедур такого аналізу з огляду на мультимодальний характер матеріалу дослідження та інтерсеміотичні особливості створення ефекту крупного плану в художніх та кінематографічних текстах.

Ключові слова: ефект крупного плану, когнітивний механізм, когнітивно-поетологічна специфіка, художній текст, кінематографічний текст.

This paper describes cognitive and semiotic mechanisms of close-up effect creation by means of its analysis procedures characterization as well as taking into account cognitive and poetic specifics of close-up creation in the contemporary English psychological prose and its film adaptations. The divergence in application of this analysis has been revealed concerning multimodal nature of research material and intersemiotic features of close-up creation in literary and cinematic texts.

Key words: close-up effect, cognitive mechanism, cognitive and poetic specifics, literary text, cinematic text.

Міждисциплінарна природа сучасних лінгвістичних досліджень загалом, та інтерпретації художнього тексту зокрема, сприяє спрямованості філологічних студій на пошук оптимальних методик аналізу мовних та текстових явищ, які б поєднували напрацювання різних галузей науки [4: 24; 6: 120; 8: 236]. Пріоритетність розробки синтезованого метаметоду, який здатний сполучати в собі процедури когнітивно-поетологічного та наративно-семіотичного аналізів тексту [1: 8], визначає **актуальність** цієї розвідки.

Мета цієї статті полягає у розробці процедури встановлення когнітивно-семіотичних механізмів створення ефекту крупного плану (ЕКП) в текстах англomовної психологічної прози ХХ–ХХІ століть та її екранізаціях. Мета роботи передбачає вирішення таких **завдань**: 1) розрізнення способів породження ефекту крупного плану в аналізованих художніх текстах та відповідних епізодах їх екранізацій; 2) розкриття когнітивно-семіотичних механізмів створення такого ефекту в розглянутій художній прозі та фільмах; 3) з'ясування специфіки інтерсеміотичної взаємодії знаків різної природи у процесі породження ЕКП в художніх та кінематографічних текстах.

Методологічні засади дослідження ефекту крупного плану в художній прозі та її екранізаціях складають напрацювання науковців у сфері мультимодальної когнітивної поетики [4: 24; 6: 128; 8: 236] як сучасного відгалуження лінгвопоетики.

Наше дослідження пов'язане з вивченням когнітивно-поетологічних та наративно-семіотичних особливостей створення ефекту крупного плану в англomовній психологічній прозі ХХ–ХХІ століть та її екранізаціях як особливого бачення предмету опису в контексті його естетичної та емотивної значущості, що потребує застосування інтегрованого підходу до аналізу.

З огляду на мультимодальний характер матеріалу дослідження та інтерсеміотичні особливості породження ефекту крупного плану наскрізною у ході дослідження є *методика комплексного мультимедійного аналізу*, яка передбачає застосування *методу мультимодальної транскрипції тексту* [4: 81–85] для трансформації аудіовізуального формату фільму в друкований. Така транскрипція за допомогою візуальних (фото послідовних кінокадрів) та вербальних (ословлення звукової доріжки кадрів) знаків втілює в друкованому вигляді сюжетну подію фільму, представлену кадрами крупним планом із можливим їх супроводженням закадровим голосом, репліками персонажів або музичним чи звуковим оформленням.

Запропоновану методику дослідження механізмів створення ефекту крупного плану демонструємо на прикладі аналізу роману Гейл Форман “If I Stay” (“Якщо я залишусь”) [5] та його однойменної екранізації [7].

З'ясування особливостей конструювання ефекту крупного плану розпочинається на *таксономічному етапі дослідження*, який спрямований на виокремлення фрагментів художніх текстів та епізодів кінофільмів, які містять аналізоване явище. На цьому етапі застосовуємо *методику контекстуально-інтерпретаційного аналізу* для встановлення способів породження ефекту крупного плану та розкриття особливостей його текстового втілення. Відмінності у процедурах аналізу ефекту крупного плану в художньому чи кінематографічному текстах спричинені різною природою знаків, задіяних у створенні розглянутого ефекту з оповіді чи загальному пліні фільму.

Наскрізна вибірка номінативних одиниць на позначення різних виявів крупного плану передбачає поділ вербальних та інших семіотичних маркерів крупного плану на групи залежно від опозиції, що його створює: *наближеність :: віддаленість, великий :: малий, динамічність :: статичність*. Ця класифікація є підґрунтям для встановлення когнітивно-семіотичних механізмів породження досліджуваного ефекту.

На це зорієнтовано наступний етап аналізу – *реконструкцію ЕКП*, – під час якого виявлено когнітивно-семіотичні механізми створення розглянутого ефекту. Цей етап аналізу передбачає виконання кількох процедур.

Перша процедура – *розкриття когнітивно-семіотичних механізмів створення ЕКП* – відбувається шляхом реконструкції концептуальних структур на основі його показників у словесній тканині художнього тексту або полікодовій структурі кінематографічного тексту. Реконструкція здійснюється з опорою на низку когнітивних операцій, описаних Р. Ленекером у його когнітивній граматиці [8], доповнених когнітивними операціями, виокремленими Л. Телмі [3: 43], що були окреслені ним як особливі способи осмислення тієї самої референтної ситуації

для створення різних патернів уваги [3 : 44]. Таким чином, встановлюємо, що в процесі створення ЕКП задіяні когнітивні операції специфікації, фокусування, промінантності та перспективізації.

Співвідносимо виокремлені когнітивні операції із семантичним наповненням відібраних фрагментів художнього та кінофільму. Відтак, помічаємо відповідність когнітивних операцій трьом групам попередньо ідентифікованих лексичних одиниць та кінематографічних прийомів, що дозволяє вивести когнітивно-семіотичні механізми створення ЕКП (Див. Таблицю 1).

Таблиця 1. Когнітивно-семіотичні механізми створення ефекту крупного плану

семантична опозиція	наближеність :: віддаленість	великий :: малий	динамічність :: статичність
когнітивний механізм	зменшення відстані між точкою огляду й об'єктом споглядання чи/та концептуалізації	збільшення масштабу об'єкта споглядання чи/та концептуалізації	встановлення точки огляду об'єкта споглядання чи/та концептуалізації
когнітивна операція	фокусування	промінантність специфікація	перспективізація

Розглянемо поетапно вищеописану процедуру на прикладі розкриття когнітивно-семіотичного механізму, заснованого на зменшенні відстані між точкою огляду й об'єктом споглядання чи/та концептуалізації, в романі Гейл роман “If I Stay” (“Якщо я залишусь”) (А) та його однойменній екранізації (Б).

А. В аналізованому фрагменті роману виокремлюємо вербальні маркери крупного плану, які завдяки семантиці нівелювання відстані між персонажами Мією та Адамом (*he wanted me closer. I wanted me closer. I sat down next to him on the bed so his long body was stretched out in front of me*) сприяють здійсненню когнітивної операції фокусування, наприклад:

Adam lay down on my bed, stretching his arms above his head. ... I could've spent twenty minutes staring at the contours and valleys of his chest. But he wanted me closer. I wanted me closer. I sat down next to him on the bed so his long body was stretched out in front of me. ... I reached with my left hand and caressed Adam's head ... He smiled again and closed his eyes. I relaxed a little (5 : 12).

Б. Аналізуючи відповідний епізод кінофільму, віднаходимо низку кінематографічних прийомів актуалізації крупного плану: це, зокрема, різкий наїзд камери в кадрі (2) порівняно з попереднім кадром (1), що супроводжується вербальною і невербальною симуляцією дотиками гри на музичному інструменті – віолончелі. Це експлікує наближення персонажів одне до одного у ході інтимної гри-залицання між закоханими, порівняймо:

Кінокадри		
		
(1) (If I Stay, 00:29:07)	(2) (If I Stay, 00:29:14)	(3) (If I Stay, 00:29:32)
Звукова доріжка		
ADAM: <i>Play me...</i>		
MIA: <i>What?</i>		
ADAM: <i>I want you to play me like a cello.</i>		

Таким чином, підтверджується думка Р. Ленекера про важливість виявлення не лише значення мовного знаку [8 : 47] (у нашому разі семантичного наповнення крупного плану як

макрознаку), але й способів його створення й інтерпретації (тобто конструювання й ословлення чи/та візуалізації наближеного й збільшеного об'єкта огляду та/або концептуалізації).

Друга процедура – з'ясування специфіки інтерсеміотичної взаємодії при створенні ЕКП в аналізованих художніх та кінематографічних текстах – здійснюється за допомогою методу семіотичного аналізу [2 : 238], який дає змогу інтерпретувати значення, закладені в текстах як знакових системах, а також виявляти приховані в них смисли.

Розрізнення механізмів формального поєднання знаків у ході створення ефекту крупного плану засноване на тлумаченні Ю. М. Лотманом будь-якого тексту як складним чином організованого цілого, квазіпросторової конфігурації, утвореної формальними елементами різного гатунку [2 : 237]. Відтак, семіотичний аналіз фрагментів художнього тексту та епізодів кінофільму, що містять крупні плани, виявив їхню негомогенну структуру, де одночасно актуалізуються знаки різної природи. Встановлення факту поєднання словесних і несловесних знаків передбачає подальше з'ясування інтерсеміотичних трансформацій, яких вони зазнають у результаті взаємодії вербального коду з візуальним, аудіальним і/або графічним. При цьому, з огляду на мультимодальну природу аналізованих текстів, беремо до уваги не лише одночасну актуалізацію та взаємну контекстуалізацію явних кодів при змішуванні різних знаків, переважно у кінематографічному тексті, але й взаємодію прихованих кодів у художньому (А) чи кінотворі (Б).

А. Здійснення семіотичного аналізу ефекту крупного плану в художньому тексті передбачає розмежування різних за семантикою вербальних знаків. Так, у фрагменті роману Гейл Форман “If I Stay” (“Якщо я залишусь”) [5] з-поміж словесних показників крупного плану виділяємо ті, що експліцитно вказують на фізичне наближення дівчини до свого брата Тедді, який перебуває у лікарні (*looking for the pediatric ward until I get there. ... I'm looking for him*), та елементи імпліцитного візуального коду, які відтворюють деталі зовнішності хлопця в спогадах Мії про їхнє спільне дитинство (*I picture his head, his tight blond curls*).

I'm [Mia] looking for the pediatric ward until I get there. I'm looking for him [Teddy], even though I know I won't find him. ... I picture his head, his tight blond curls. I love to nuzzle my face in those curls, have done since he was a baby (5 : 57).

Поєднання експліцитного вербального позначення зменшення відстані між персонажами аж до її повного нівелювання та його прихованих візуальних маркерів у деталізованій характеристиці зовнішнього вигляду одного з персонажів дозволяє проінтерпретувати вчинки іншого персонажа, пояснивши їх великою любов'ю дівчини до брата.

Б. Семіотичний аналіз кіновідповідника цього уривку з погляду адаптації художнього тексту в кінематографічний передбачає встановлення особливостей трансформації вербального коду художнього тексту в візуальний. Словесний компонент крупного плану в епізоді екранізації замінюється прийомом збільшення масштабу кадрів, створюючи ефект інтимізації при різкому наїзді камери в кадрі (2). Інтерпретація аудіального компоненту представленої в епізоді фільму події свідчить про інтеграцію тут знаків різної природи (візуальних та вербальних) і дозволяє пояснити представлені крупним планом емоції дівчини – її розпач через страх втратити рідну людину, що супроводжують її обіцянку ніколи не покидати брата, порівняймо:

Кінокадри		
		
(1) (If I Stay, 00:43:17)	(2) (If I Stay, 00:43:23)	(3) (If I Stay, 00:43:50)
Звукова доріжка		
MIA: <i>Oh, Teddy! ...</i>		
MIA: <i>I will not leave you alone.</i>		

Аналіз семантичної кореляції знаків різної природи у фрагментах художнього тексту та епізодах кінофільму, що містять крупний план, передбачає виявлення всієї сукупності денотативних значень, притаманних цій знаковій ситуації. До уваги також береться множина специфічних конотативних смислів, на які додатково можуть вказувати елементи крупного плану

і крупний план у цілому, експлікуючи своє емоційно-оцінне та подекуди символічне наповнення. Подальше дослідження особливостей поєднання знаків різних семіотичних структур в межах одного крупного плану чи-то в фільмі, чи-то в художньому тексті дозволяє виокремити різні типи семантичних відношень між ними. Розглянемо вищеописану процедуру на прикладі роману “If I Stay” (“Якщо я залишусь”) (А) та його однойменної екранізації (Б).

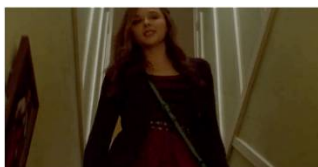
А. У поданому нижче фрагменті роману Гейл Форман “If I Stay” (“Якщо я залишусь”) [5] інтерпретація ЕКП, що створюється імпліцитно у ході неспішного наближення Мії до Адама, виявляє переживання дівчини щодо реакції юнака на нетипове для неї негламурне вбрання (*his jeans-and-sweaters girlfriend all glammed out*), а також саме позитивне реагування хлопця (*he smiled*). При цьому, важливу роль відіграє специфіка накладання значень експліцитних вербальних знаків (схвальної репліки Адама “*Nice costume*”) на змістове наповнення невербальної поведінки хлопця, представлене імпліцитно через опис його посмішки (*he smiled his usual greeting*). Семантика обох семіотичних кодів підсилює емотивно-оцінний потенціал ЕКП в характеристиці знервованості Мії та протиставлення їй позитивної реакції Адама, порівняйте:

I [Mia] did a slinky walk as best as I could in the heels. I'd expected Adam to go crazy when he saw me, his jeans-and-sweaters girlfriend all glammed out. But he smiled his usual greeting, chuckling a bit. “Nice costume,” was all he said (4 : 36).

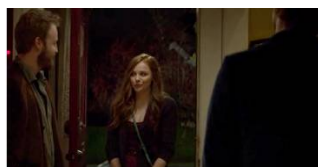
Б. Накладання візуального – посмішки Адама в кадрі (3) – та аудіального (його схвального коментаря “*You look nice!*” щодо вигляду Мії) компонентів крупного плану у відповідному епізоді екранізації роману дозволяє стверджувати, що подібно до художнього тексту, у цьому сюжетному відрізку спостерігається підсилення емоційно-оцінного наповнення кадрів крупним планом завдяки поєднанню словесного та несловесного кодів.

Отже, вищеописані етапи аналізу, спрямовані на з'ясування особливостей виникнення ефекту крупного плану, наближують до розкриття механізмів його створення з опорою на застосування набору когнітивних операцій конструювання художньої дійсності та їхню подальшу вербалізацію. Їх реконструкція відбувається на основі виявлення інтерсеміотичної взаємодії знаків різної природи шляхом з'ясування особливостей поєднання різних за природою знаків у негомогенній структурі експліцитно і приховано мультимодальних текстів.

Кінокадри

(1) (If I Stay, 00:15:15)

(2) (If I Stay, 00:15:28)

(3) (If I Stay, 00:15:33)

Звукова доріжка

ADAM: *You look nice!*DENNY: *Have a nice evening, guys!*

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Воробйова О. П. Художній текст: у пошуках метаметоду інтерпретації / О. П. Воробйова // Англїстика та американїстика. – 2013. – Вип. 10. – С. 7–11. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/antame_2013_10_5.pdf
2. Лотман Ю. М. Внутрі мислящих миров. Человек – Текст – Семиосфера – История / Ю. М. Лотман. – М. : Языки русской культуры, 1996. – 464 с.
3. Пшеничних А. М. Реперспективізація предметної ситуації в англломовному діалогічному дискурсі (на матеріалі мультимедійних ігрових кінотворів): дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Анастасія Миколаївна Пшеничних. – Харків, 2011. – 327 с.
4. Baldry A. P. ESP in a visual society: historical dimensions in multimodality and multimediality / A. P. Baldry // Multimodality and Multimediality in the Distance Learning Age / [ed. by A. P. Baldry]. – Campobasso : Palladino Editore, 2000. – P. 41–89.
5. Forman G. If I Stay / G. Forman. – N. Y. : Speak; Reprint edition, 2010. – 320 p.
6. Gibbons A. Multimodality, Cognition, and Experimental Literature / A. Gibbons. – L.: Routledge, 2012. – 274 p.
7. If I Stay / [Directed by R. J. Cutler]. – Los Angeles, CA : Warner Bros., 2014. – 106 mins.
8. Langacker R. W. Cognitive Grammar. A Basic Introduction / R. W. Langacker. – Oxford : Oxford University Press, 2008. – 562 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Лук'янець – аспірант кафедри лексикології і стилістики англійської мови імені професора О. М. Мороховського Київського національного лінгвістичного університету.

Наукові інтереси: дослідження художнього та кінематографічного текстів в руслі когнітивної поетики та мультимодальної стилістики.

УДК 811.111-26

АНТИЧНІ ДЖЕРЕЛА КОМПОЗИЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Ганна МАТКОВСЬКА (Київ, Україна)

Стаття присвячена вивченню античних джерел формування сучасного понятійного апарату, який застосовується при аналізі композиційної структури художнього тексту. Робота зосереджена на дослідженні композиції твору, мімезису, дієгезису й тропів – термінів, які широко вживаються у стилістиці, наратології, літературознавстві й лінгвістиці тексту сьогодення. В рамках наукової розвідки було проведено ґрунтовний аналіз підходів до структурної організації твору в античних авторів. Виявлено й вивчено головні елементи композиції античних драматичного твору і промови, порівняно античні канони структурного оформлення твору із сучасними принципами композиційності. Визначено спільне й відмінне в інформативному наповненні досліджених термінів періоду античності й сьогодення.

Ключові слова: текст, композиція, структура, антична поетика, антична риторика, мімезис, дієгезис.

The article deals with the study of classical sources of the modern conceptual framework that is employed in analyses of the fiction narrative structure. The paper is focused on the investigation of narrative structure, mimesis, diegesis and figures of speech or tropes, i.e. terms that are widely used in the modern stylistics, narratology, literary studies and text linguistics. The scope of scientific endeavor has involved the thorough analysis of the approaches towards the structural organization of a text suggested by the authors of the classical period. The major components of the classical drama and speech narrative structures have been revealed; the classical canon of the textual structural embodiment has been compared to the modern principles of narrative compositionality. The common and different features of the informative content of the classical and corresponding modern terms have been established.

Key words: text, narrative structure, structure, classical poetics, classical rhetoric, mimesis, diegesis.

Дослідженню структури тексту почали приділяти увагу ще у період античності. Так, текстологія, наратологія і стилістика художнього тексту несуть у собі ідеї, сформульовані філософами й риториками античних Греції та Риму. Приблизним періодом зародженням поетики й риторики дослідник М. Берк вважає V ст. до н. е. і пов'язує його зі становленням демократичного державного ладу в Афінах [11:32].

Сучасні філологічні дисципліни широко використовують термінологічний апарат, який виник ще за часів давньої Греції. Перегляд широко вживаних термінів сприяє систематизації і раціоналізації їхнього використання у наукових дослідженнях. Це визначає **актуальність** роботи.

Метою наукової розвідки є дослідити зв'язок ключових понять поетики й риторики, які використовувалися у античні часи для характеристики структури твору, з їхніми сучасними аналогами.

Досягнення поставленої мети вимагає виконання наступних **завдань**:

- проаналізувати античні твори, що присвячені питанням поетики й риторики;
- виокремити головні поняття, пов'язані зі структурними аспектами текстів;
- розглянути й порівняти підходи до наведених зазначених термінів у античних джерелах і сучасних наукових працях.

Поетика (від грец. *poietike* «поетичне мистецтво») – один із філологічних найдавніших термінів. В античний період її визначали як вчення про художню літературу загалом, згодом вона набула нормативного характеру й обмежувалася вивченням художньої форми твору [7: 287]. Поетика класичного періоду нерозривно пов'язана з іменем Аристотеля (384-322 рр. до н. е.), який здійснив вагомий внесок у зародження науки про текст, а також його учителя Платона (428 або 427-348 або 347 рр. до н. е.). Принципові погляди на драму він сформулював у своєму трактаті «Поетика» (335 р. до н. е.). Філософ запропонував численні поняття і підходи, на основі яких сформувалися сучасні філологічні дисципліни. До головних концептів, які активно використовуються і у сучасній наратології при аналізі художнього тексту належать мімезис, дієгезис і структура фабули.

Поняття давньогрецької поетики мімезис (від грец. «наслідувати») виражає принцип творчої діяльності митця, який полягає у наслідуванні або імітації об'єктивної дійсності. Вперше зустрічаємо цей термін у праці Платона «Держава» (360 р. до н.е.). Він розрізняє два нарративні типи: мовлення персонажа й авторське мовлення. Мовлення персонажа Платон називає мімезисом, тобто відтвореним мовленням. Дієгезисом філософ називає мовлення автора. За Аристотелем, мімезис – це фундаментальний засіб мистецтва, з допомогою якого стає можливим відтворення подій у фабулі з використанням влучних мовних засобів.